

Betydningen av samarbeid på tvers for å unngå utenforskap

Ulf Andersen //

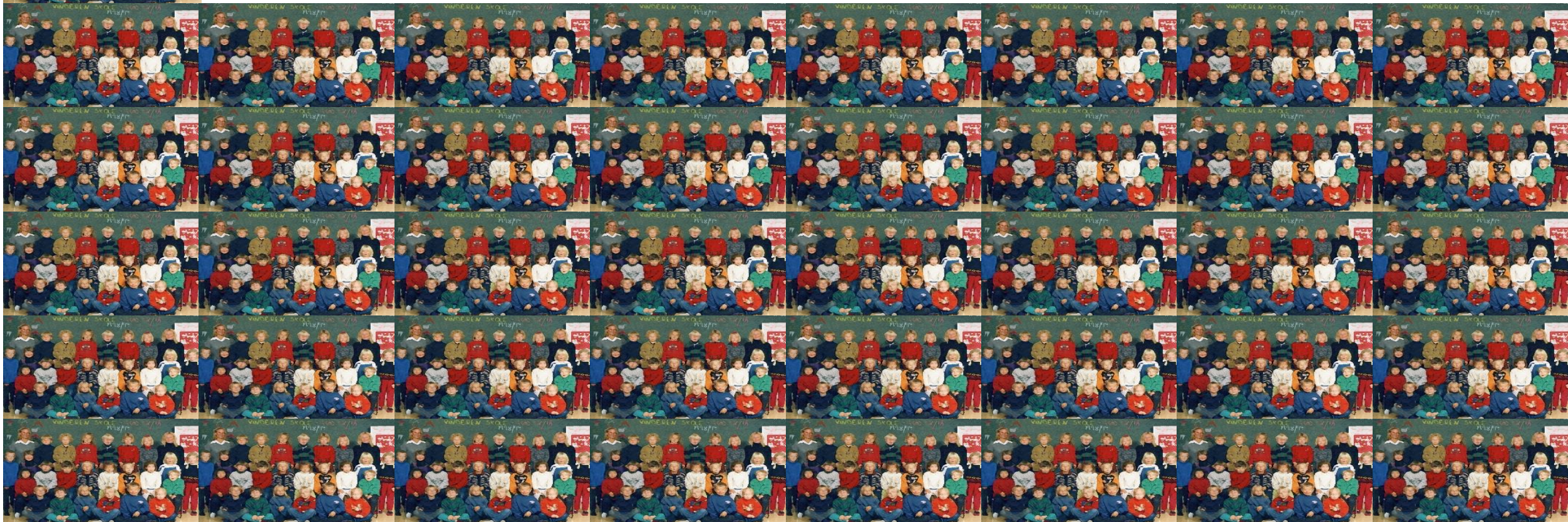
Statistikksjef i NAV

Si hei til barna født i 1992...

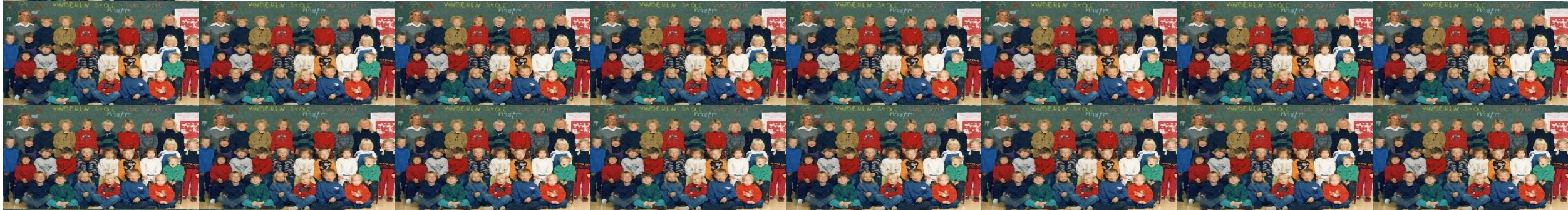
I desember 2010, 18 år gamle, var 984 ungdommer fra 92-årgangen mottakere av sosialhjelp i Norge

Det er **41** hele skoleklasser som 1A på Vinderen Skole

I desember 2010, 18 år gamle, var 984 ungdommer fra 92-årgangen mottakere av sosialhjelp i Norge

440. Det er 18,3 hele skoleklasser som 1A på Vinderen Skole

45%...

Ikke bare det:

92-årgangen, ved alder 25 år,
har nå **12 000** i utenforskap.
(5 232 på trygd og 7 000 uten trygd)

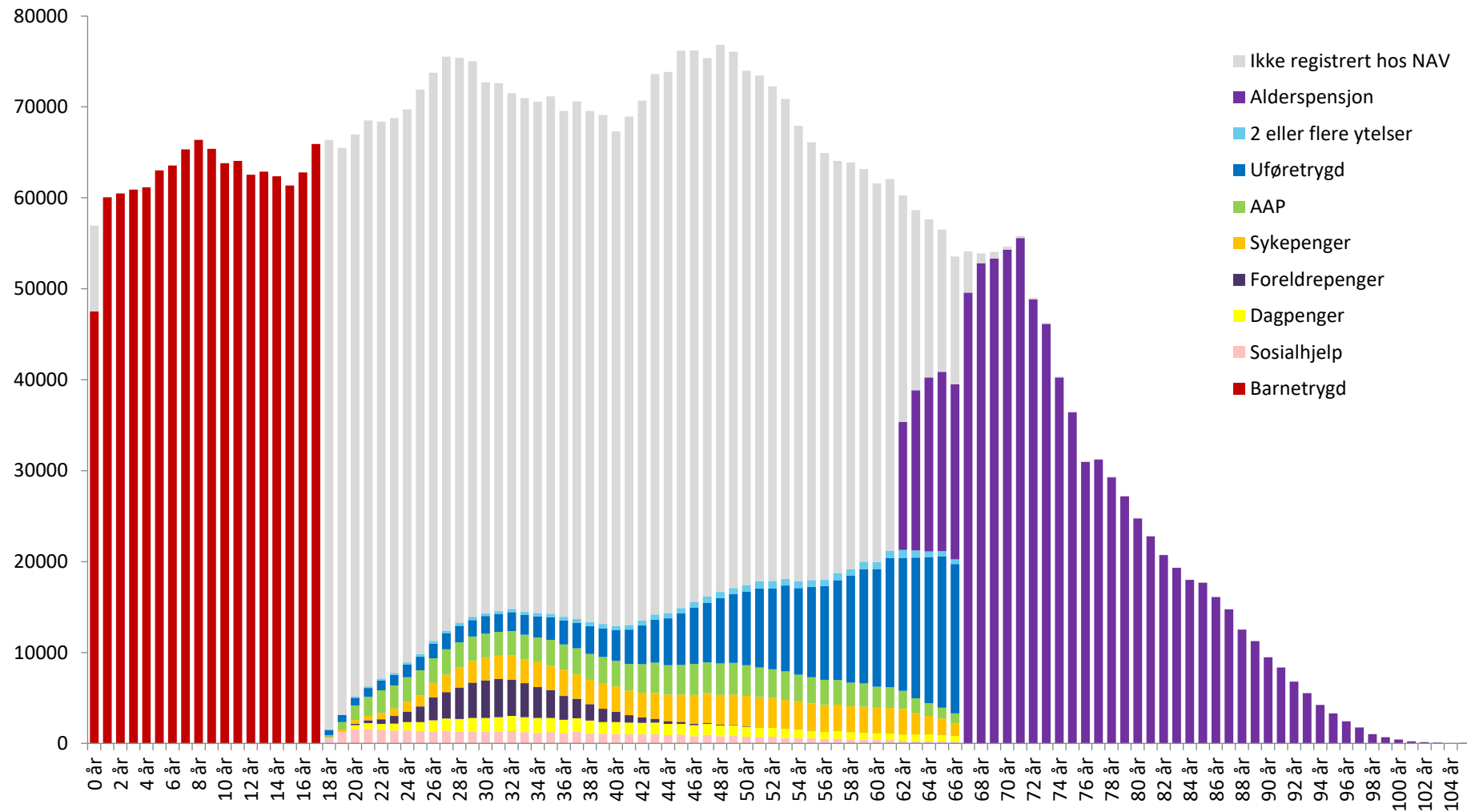
x 500

Totalt, i aldersgruppen 20-29 år, er det ca **120 000** i utenforskap...

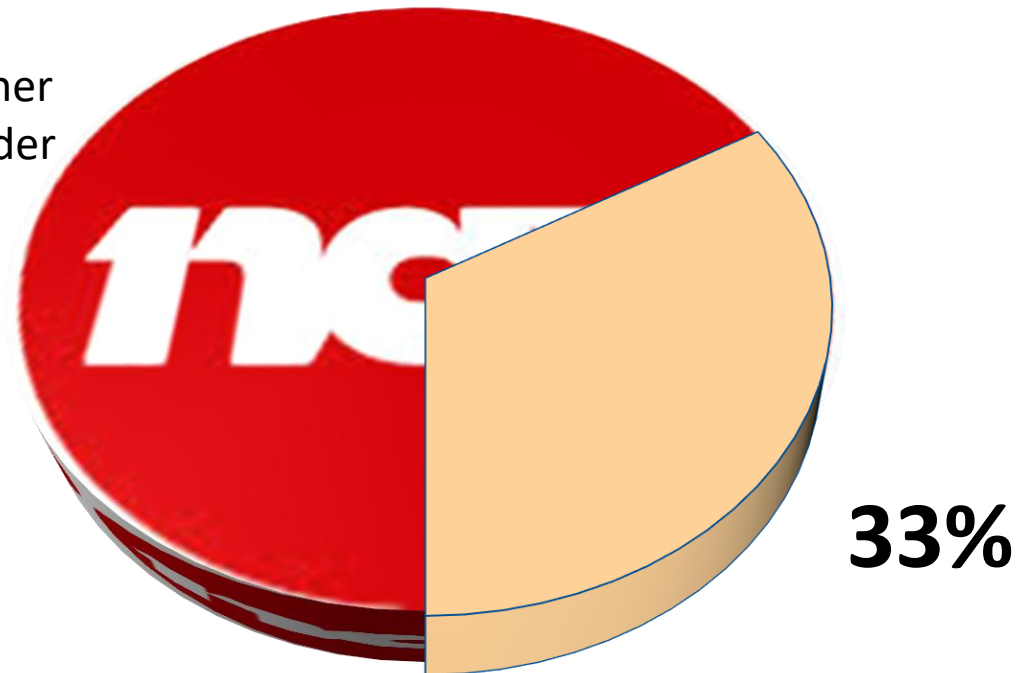
x 5 000

Norge og NAV

Utbetalinger fra NAV i 2019: 456 milliarder

Samlede utbetalinger til personer
bosatt i kongeriket: 447 milliarder

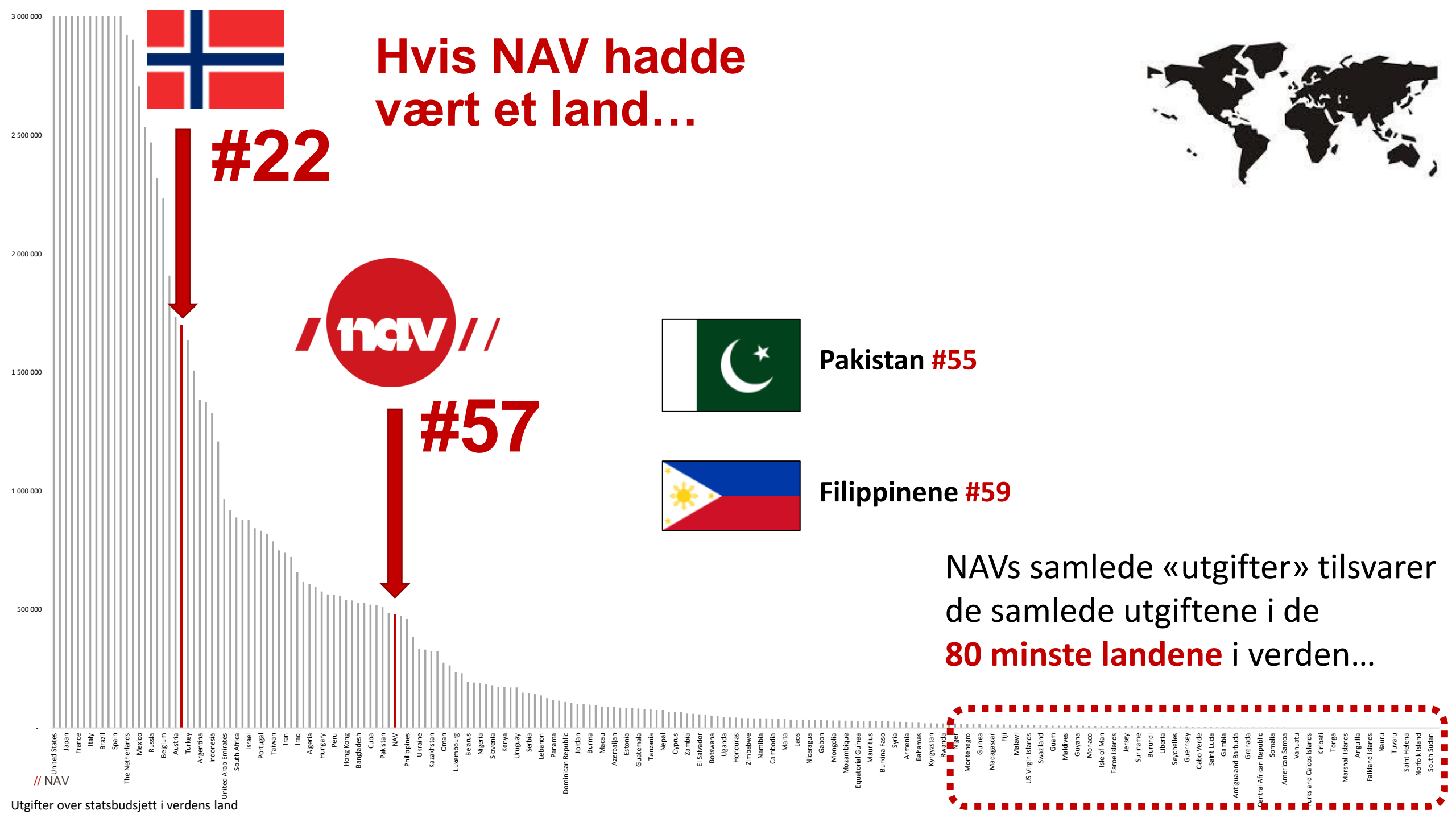

Samlede utbetalinger til personer
bosatt i Oslo og Viken: 149,4 milliarder

3 dager

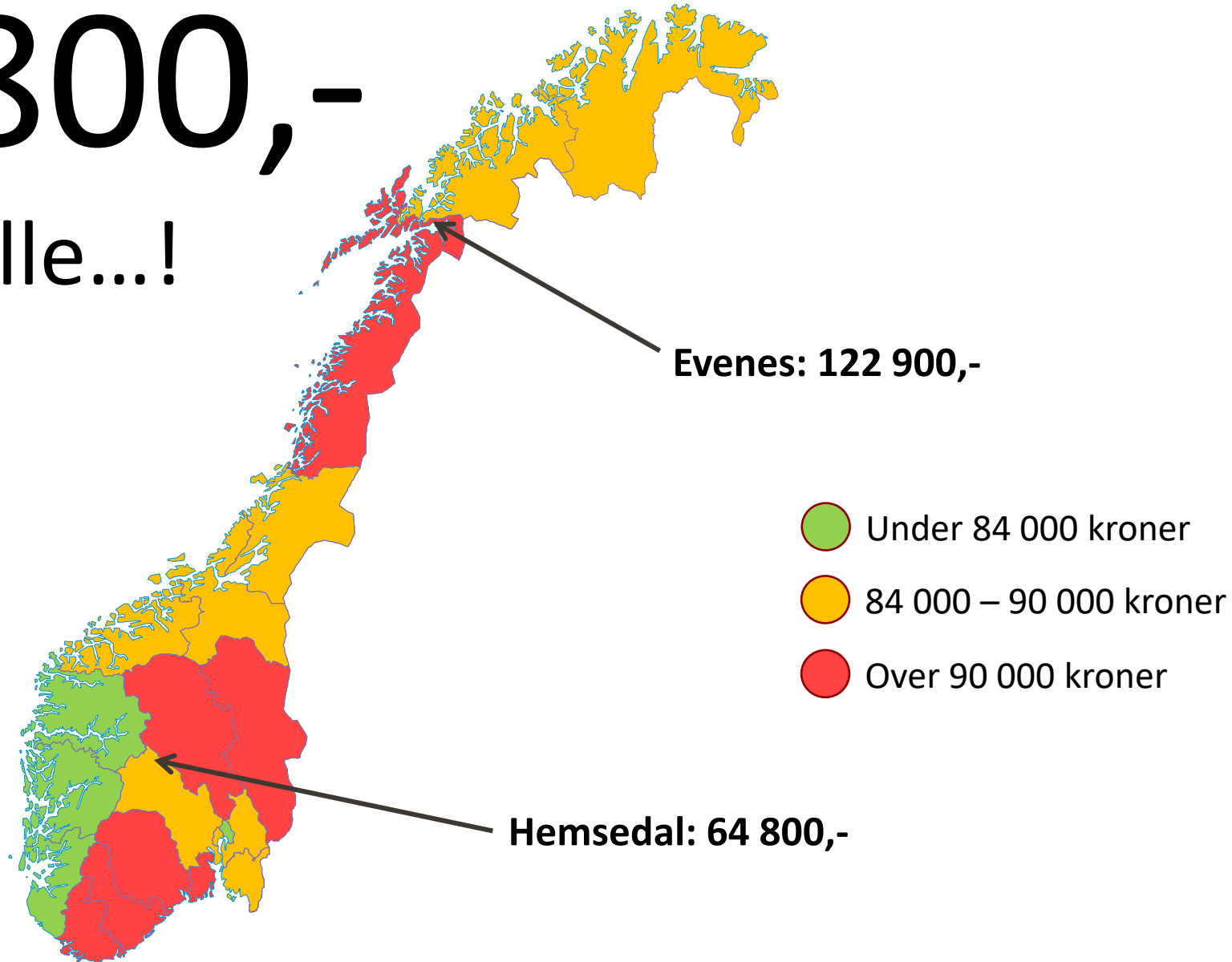
*Pris ved anskaffelse av
KNM Helge Ingstad
var 3,78 milliarder*

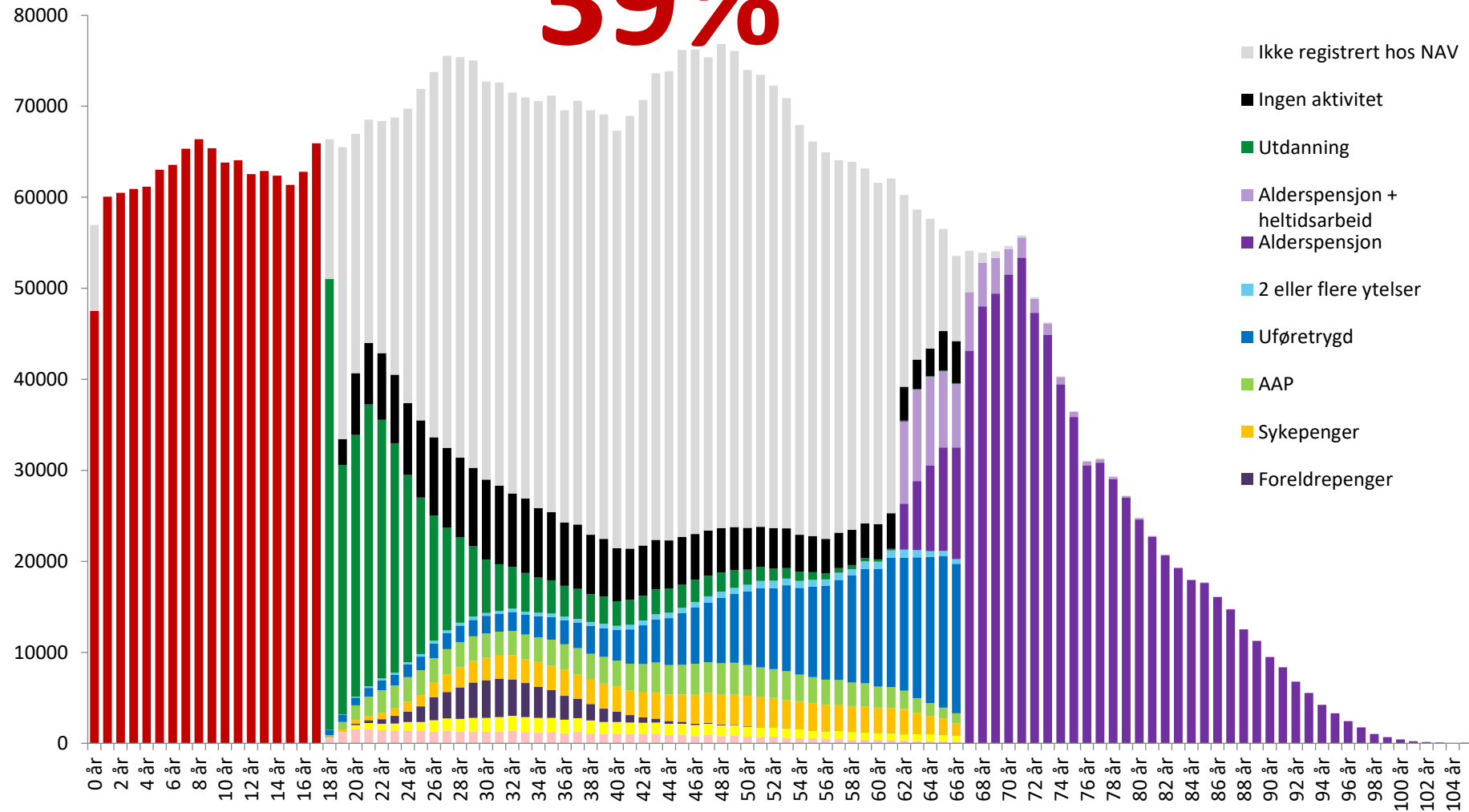
83 800,-

til alle...!

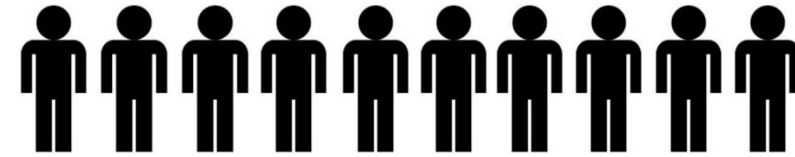

Hvor mange betaler for gildet?

39%

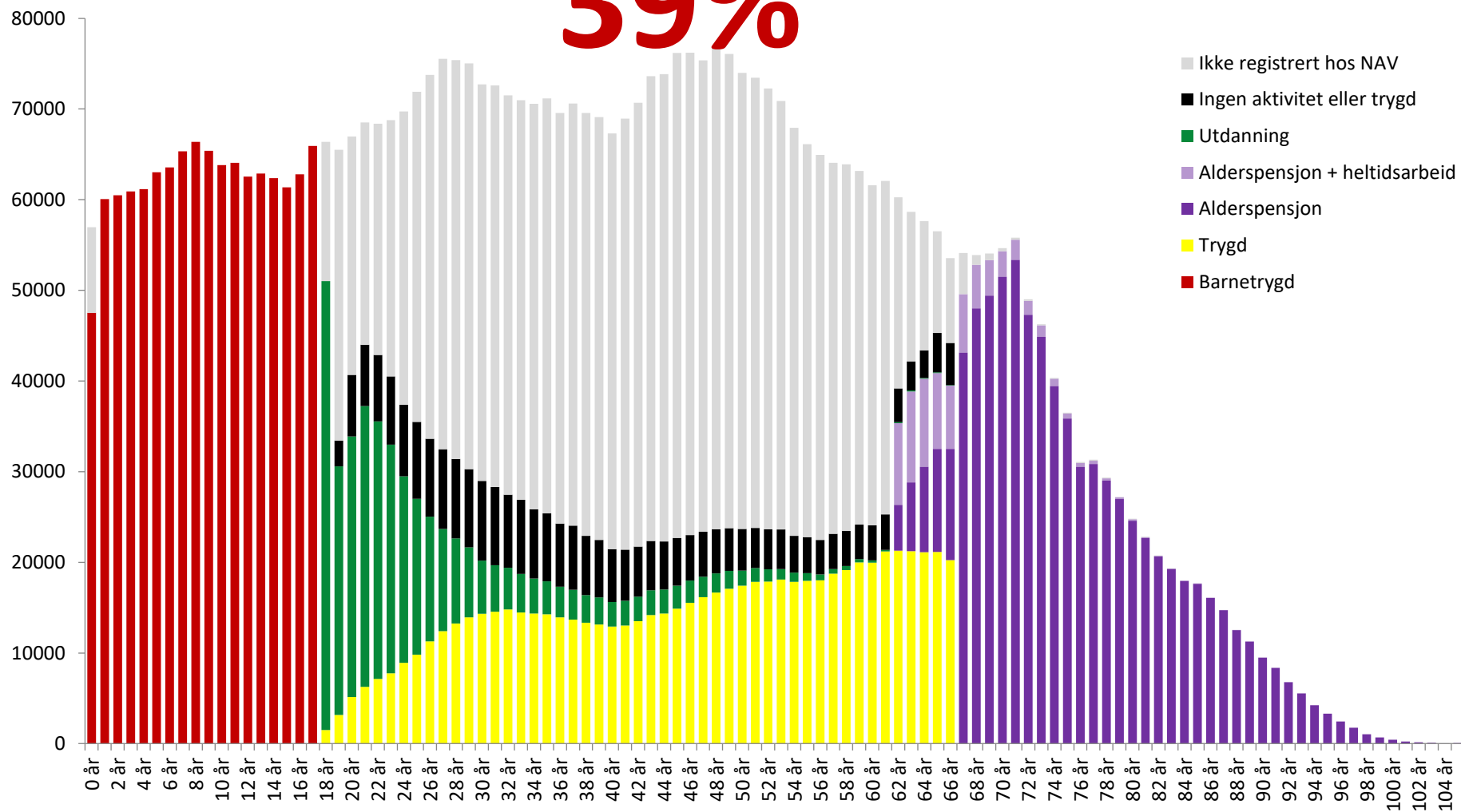

Det blir bare verre: Antall eldre (67 år og over) per 10 personer i yrkesaktiv alder (20-66 år)...

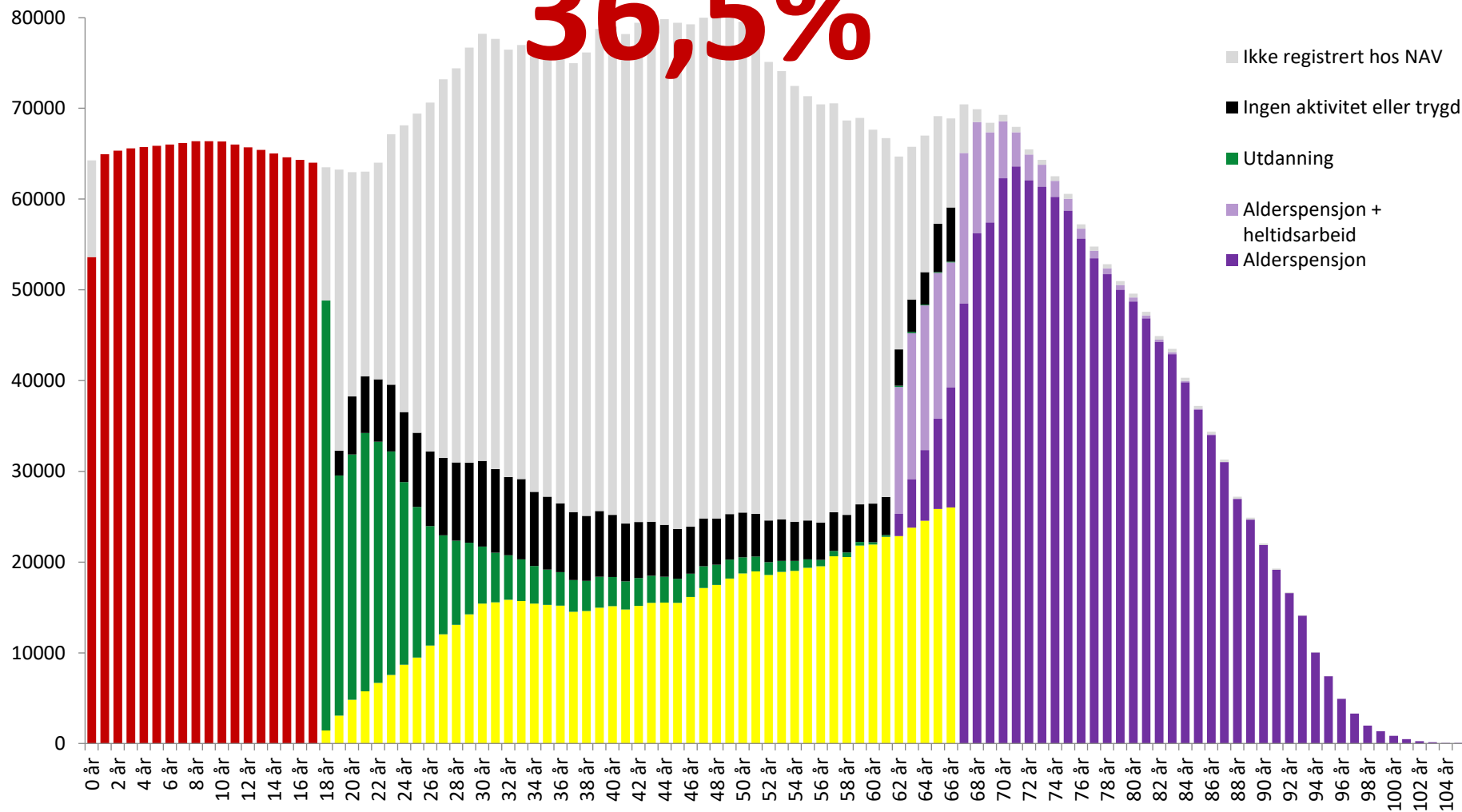
Hvor mange betaler for gildet? 2018

39%

Hvor mange betaler for gildet? 2040

36,5%

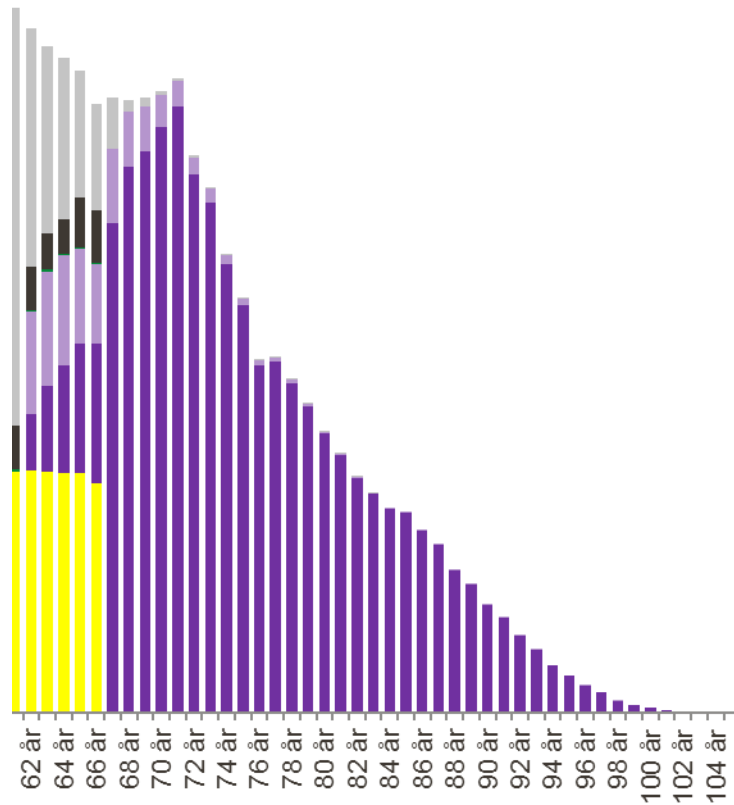

Befolkning: 6 056 245

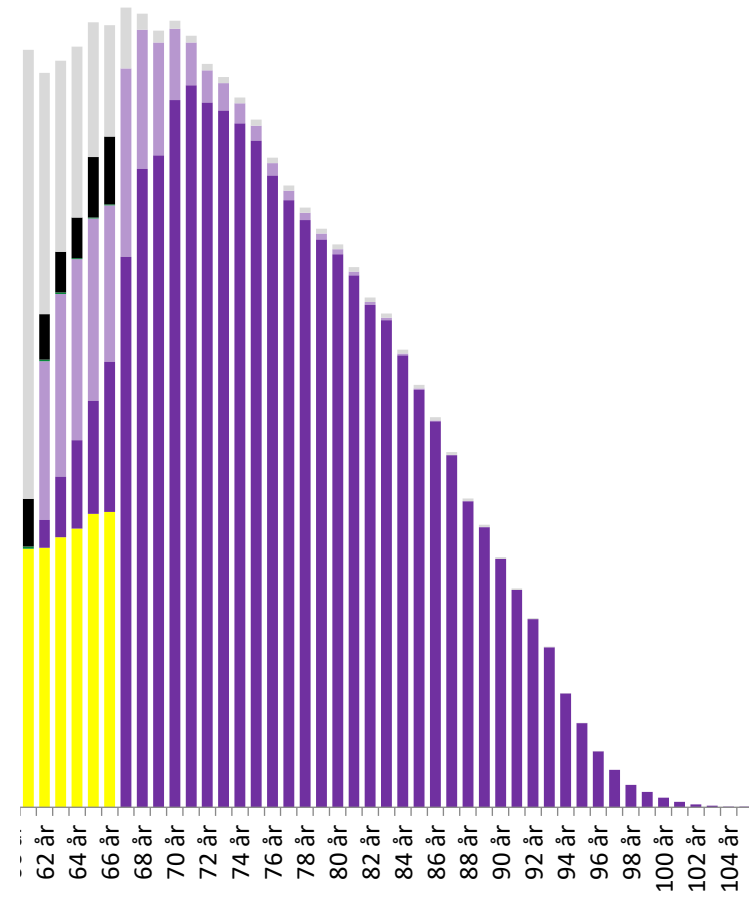
For å understreke hva som kommer til å skje:

2018

2040

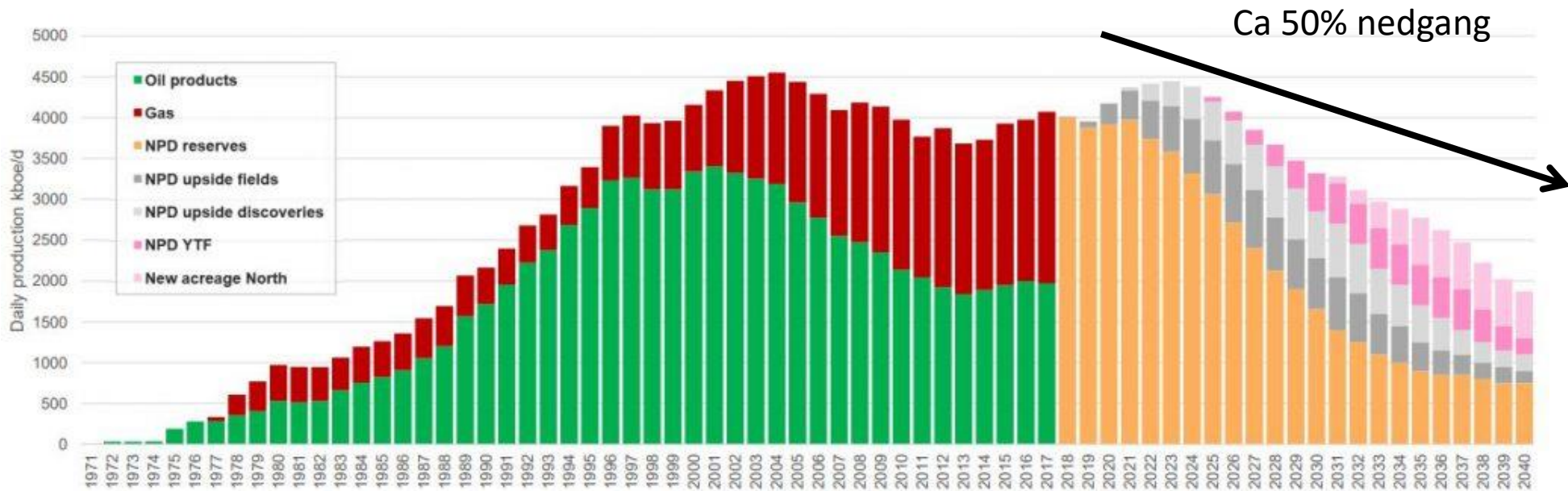
870 000 pensjonister

1 260 000 pensjonister

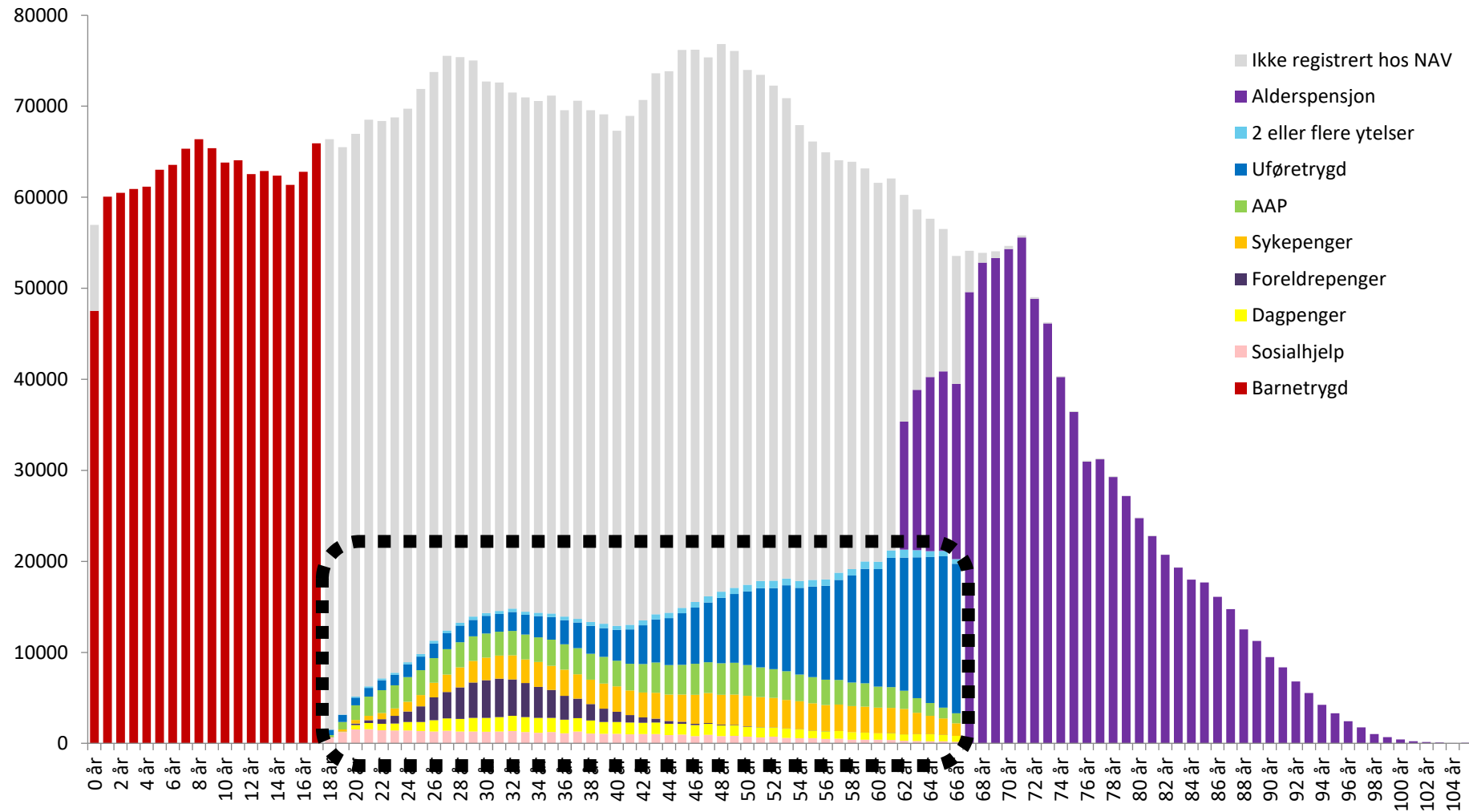
2060: 1 580 000 pensjonister

Olje- og gassutvinning

Kilde: Oljedirektoratet

Litt om livsoppholdsytelsene...

Alle tall er beholdningstall for personer bosatt i Norge per desember 2017. Sosialhjelp, Dagpenger, Sykepenger, AAP og Uføretrygd er kontrollert for dobbelttelling og er således personer med kun denne ytelsen. Personer med 2 eller flere av disse ytelsene vises som «2 eller flere ytelser». Kilde: Nav. Befolkningstall per årskull er per 1. januar 2018. Kilde: SSB

Andelen mottakere 18 – 66 år av ytelser til livsopphold (bortfall av inntekt) hver måned

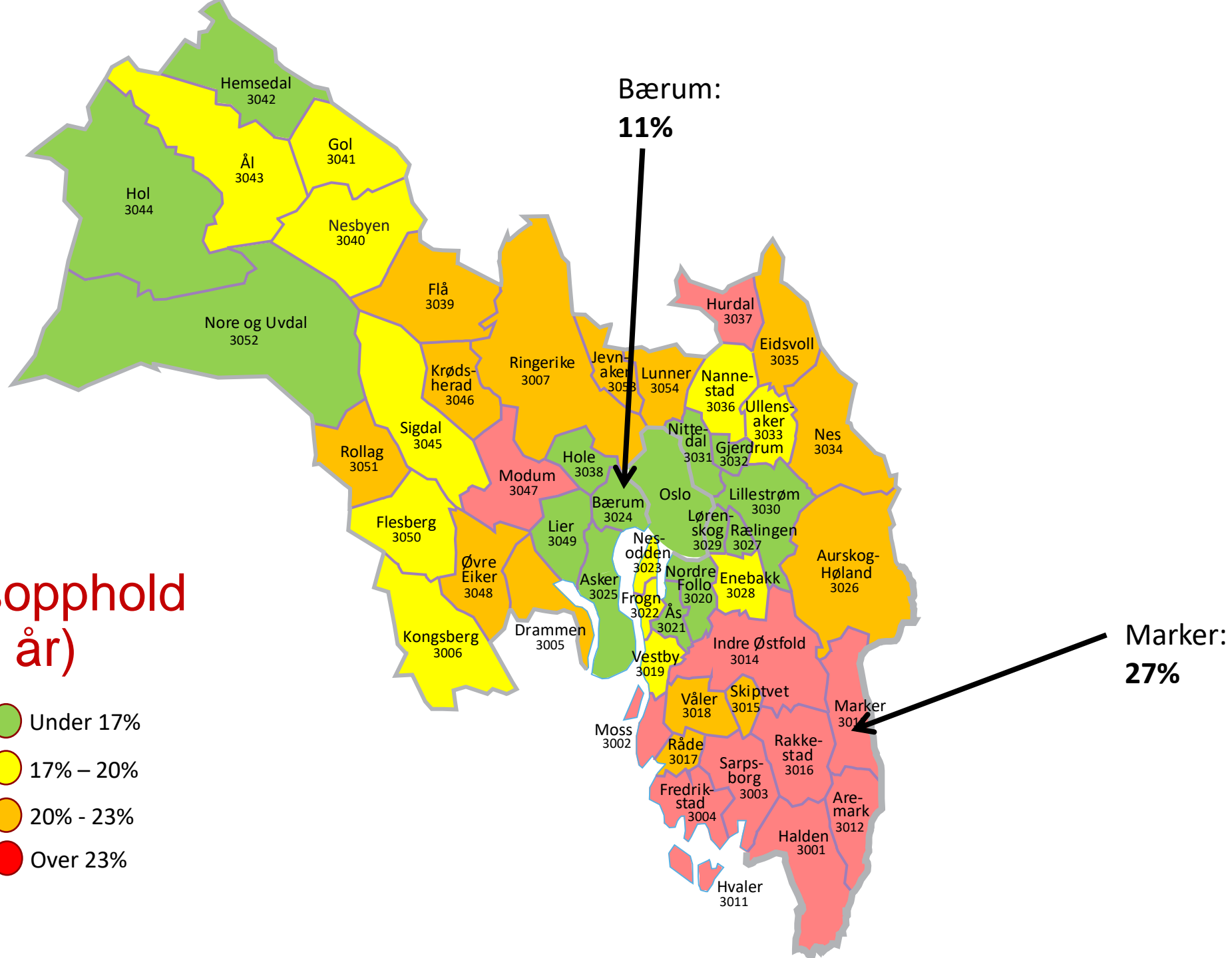

Andelen mottakere 18 – 66 år av ytelser til livsopphold (bortfall av inntekt) hvert år

På livsopphold (18-66 år)

- Under 17%
- 17% – 20%
- 20% - 23%
- Over 23%

Dette er penger og brukere hovedsakelig forbundet med helseforløp...

58 milliarder i stønader på Arbeidsliv & sykdom i Oslo og Viken

Tiltakspenger: 584 millioner (1%)

Dagpenger: 3 683 millioner (6,4%)

Stønad enslig: 672 millioner (1,2%)

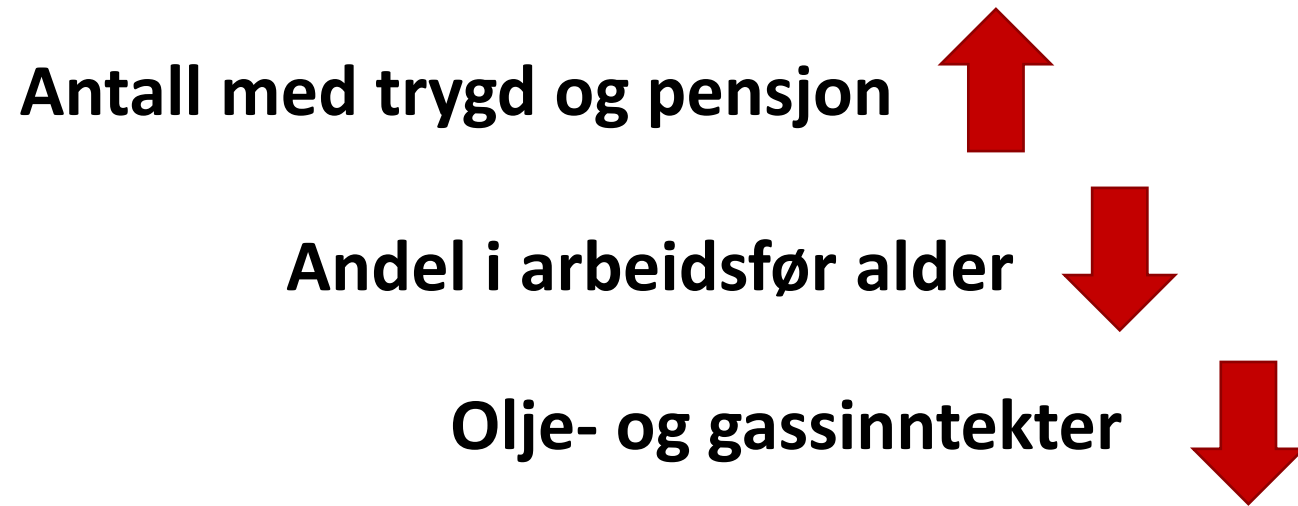
91,5%

Sykepenger: 14 160 millioner (24,5%)

AAP: 10 341 millioner (17,9%)

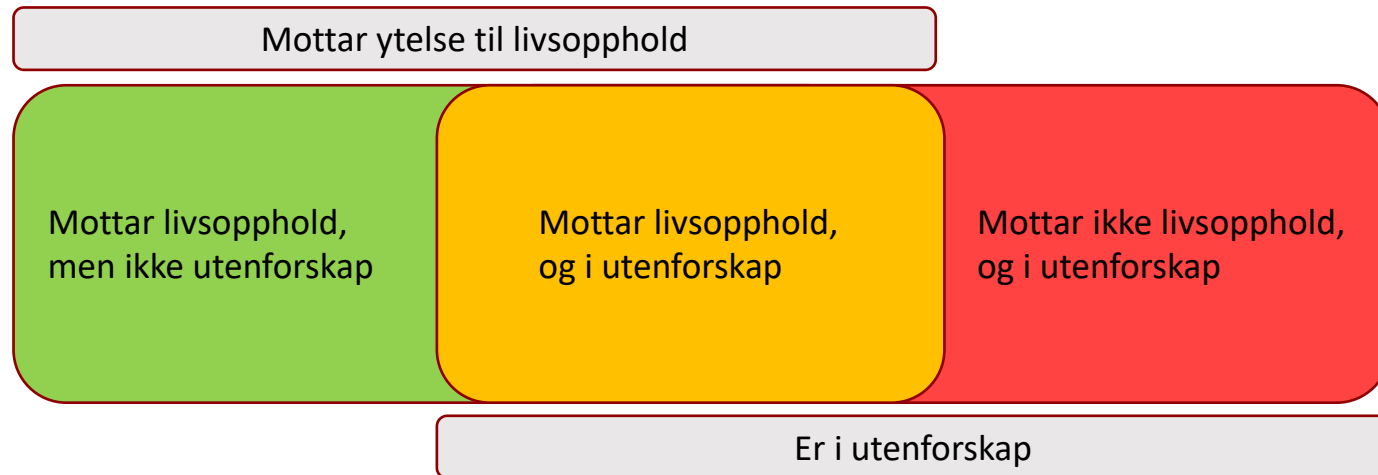
Uføretrygd: 28 470 millioner (49,2%)

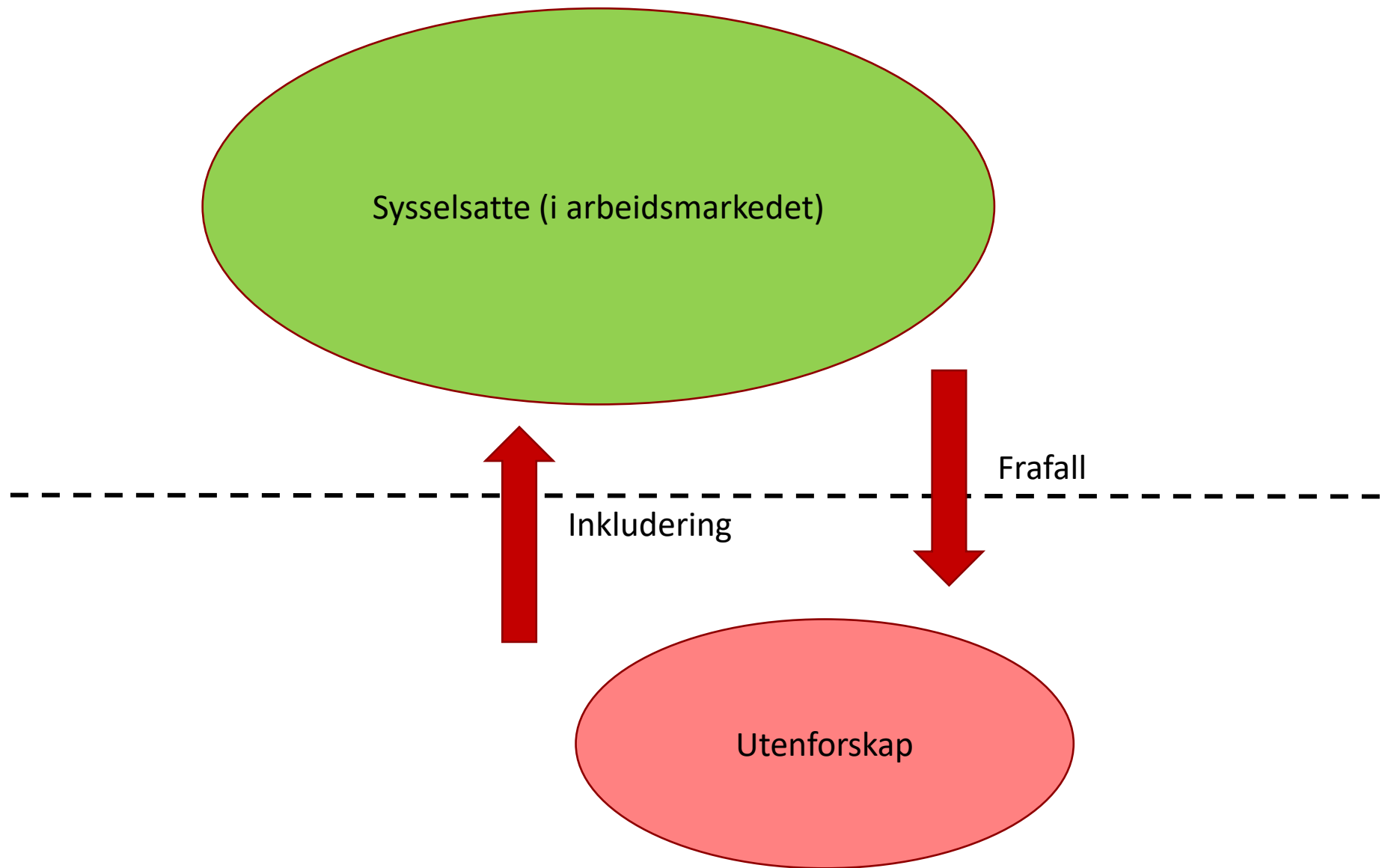
Vi har altså en STOR utfordring foran oss...

Da må vi redusere frafall
og øke inkludering...

Å motta penger fra NAV til livsopphold er ikke det samme som utenforskap i arbeidslivet

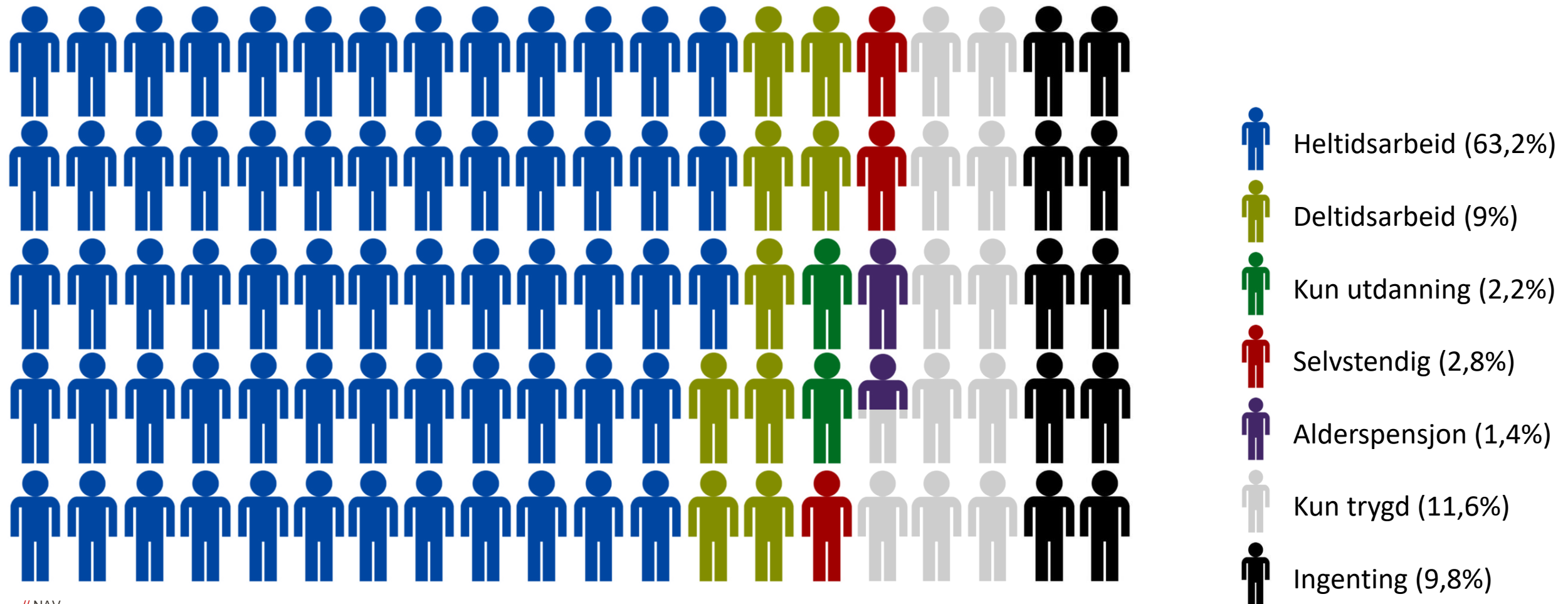

Og utenforskapet i Oslo og Viken er ganske stort...

 = 1%

Arbeid, utdanning, trygd og utenforskap i Oslo og Viken

 = 1%

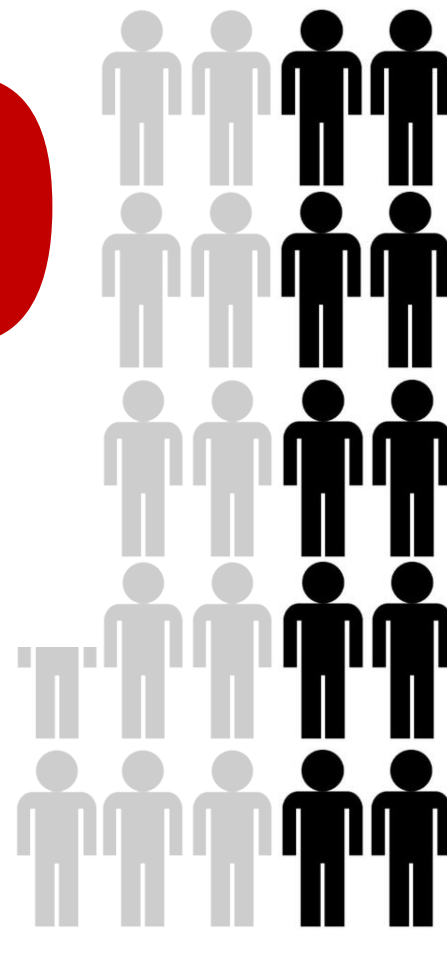
21,3% av alle 20-66 år

260 000

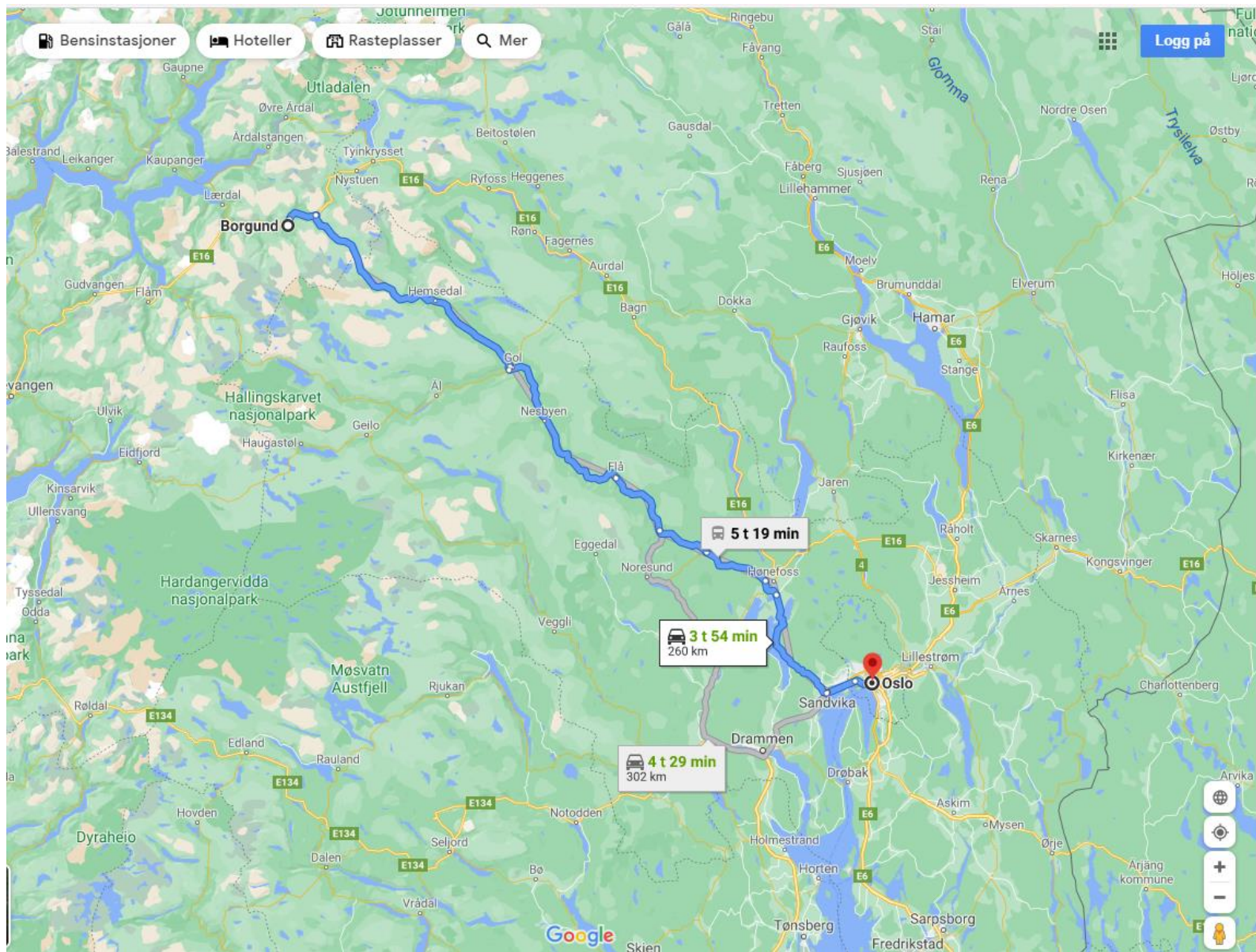
personer

141 000 (58%) mottar trygd

119 000 (42%) mottar ingenting

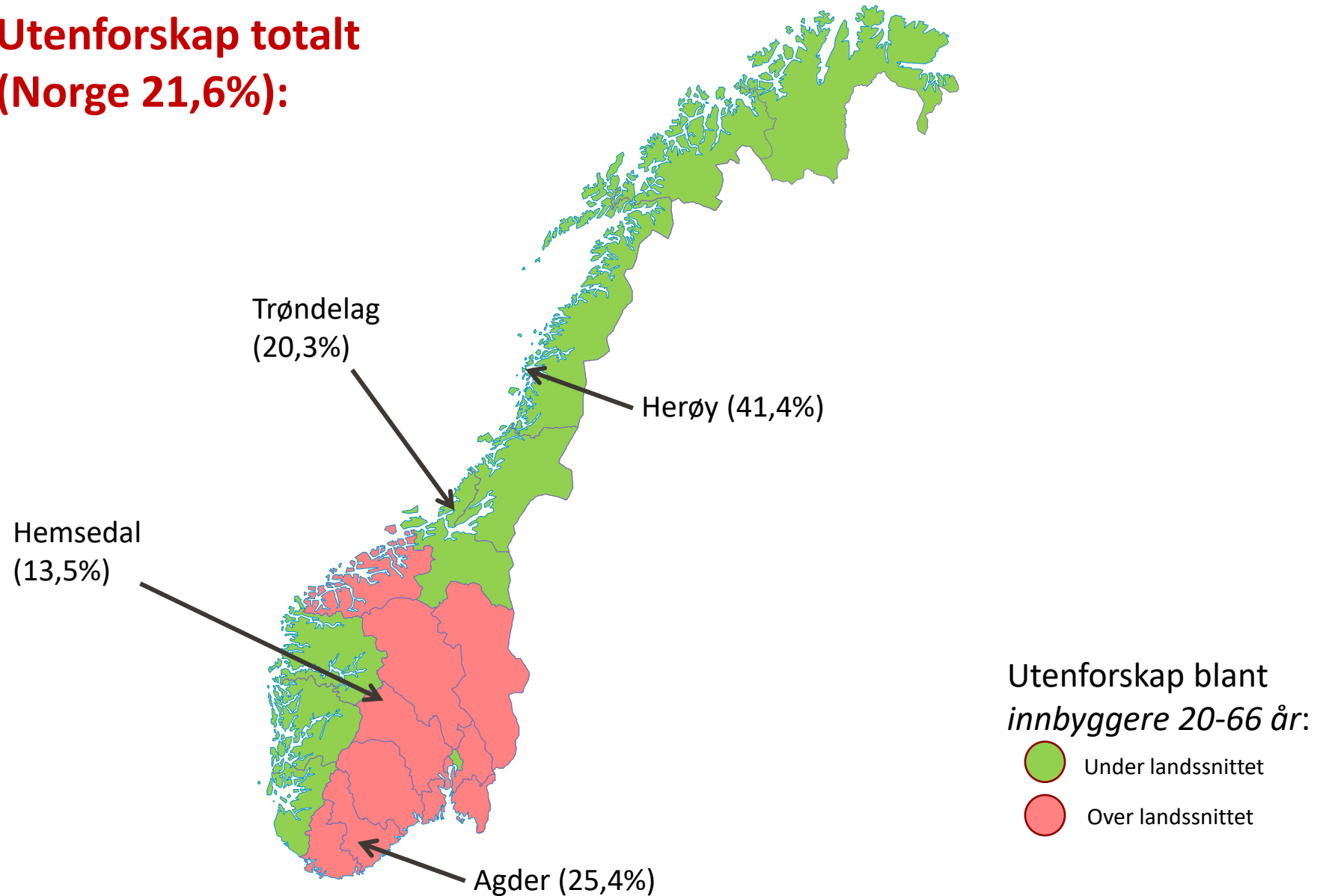

 Kun trygd (11,6%)
 Ingenting (9,8%)

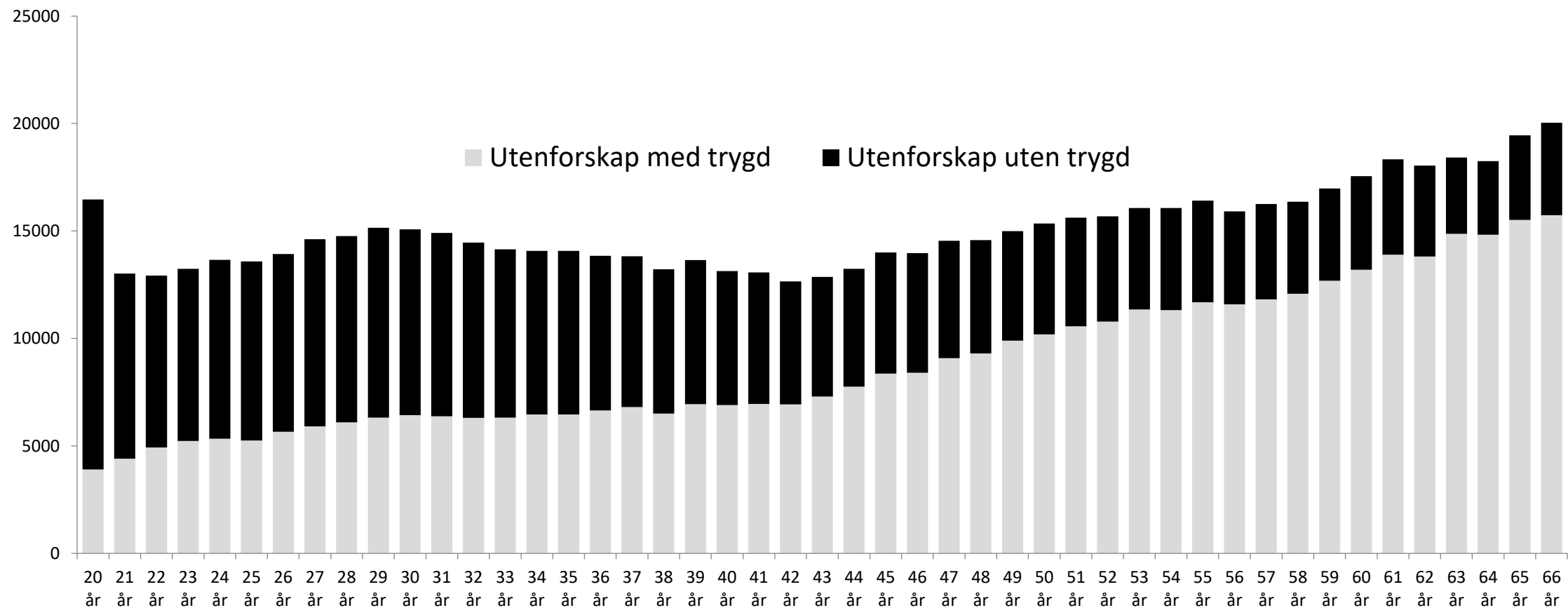

Hvis **260 000** personer sto og holdt hverandre i hendene på veien fra Oslo mot Hallingdal...

Utenforskap totalt (Norge 21,6%):

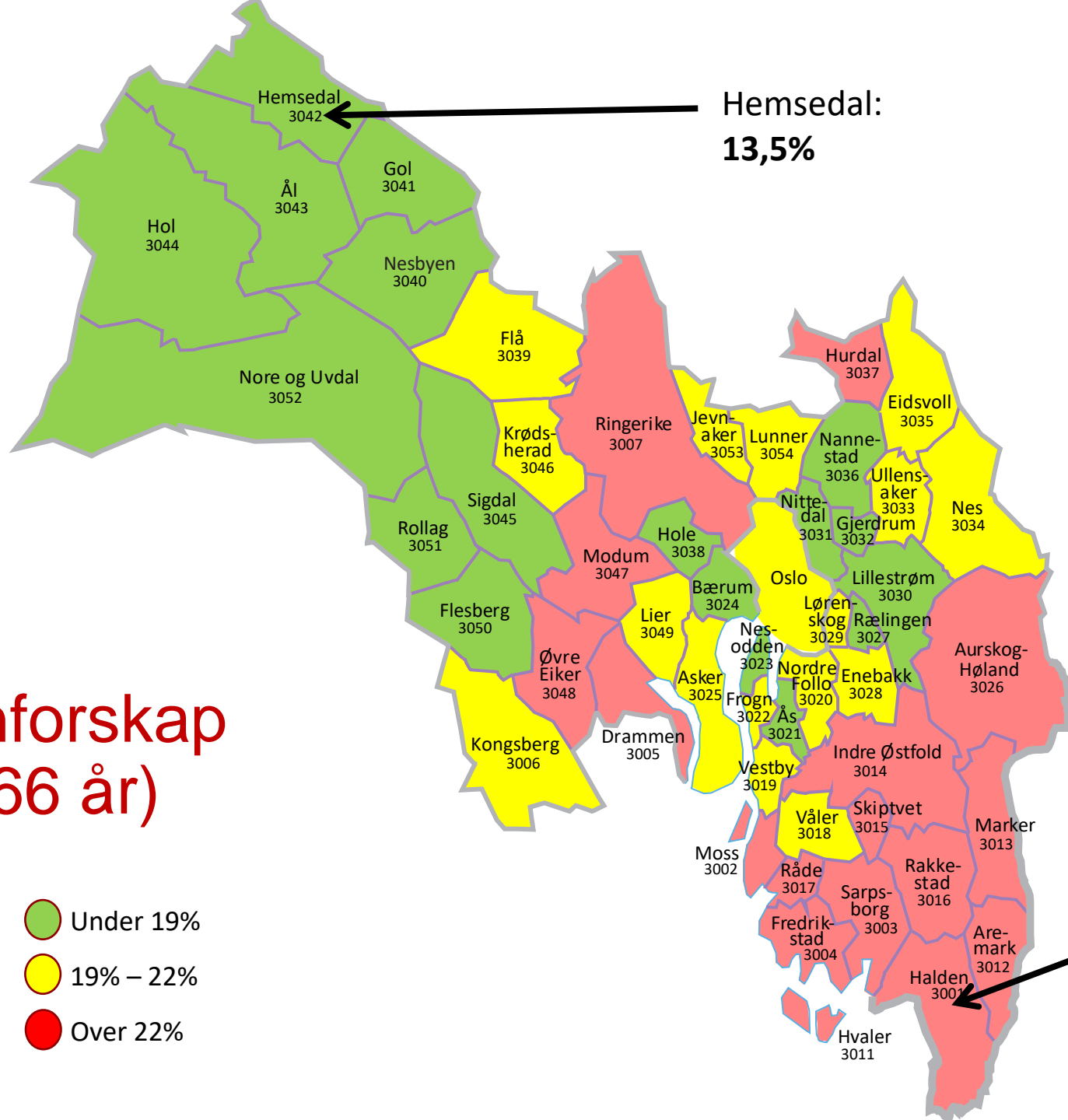

Utenforskap finnes i alle aldersgrupper

Utenforskap (20-66 år)

- Under 19%
- 19% – 22%
- Over 22%

Hemsedal:
13,5%

Halden:
30,4%

Hva hindrer folk i å tre ut av utenforskap og inn i «varmen»?

De vil ikke komme inn (mangler motivasjon)

Motivasjon / insentiver / vilje

- Trygdenivå
- Skatt på inntekt
- Andre inntekter
- Inntekt andre i husstanden
- Aktivitetsplikt

De kan ikke komme inn (mangler kvalifikasjoner)

Kvalifikasjoner / situasjon / evne

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- Barn og hjem
- Mobilitet

De får ikke komme inn (mangler muligheter)

Muligheter

- Ledighetsnivå
- Lønnsnivå
- Bedriftenes situasjon og behov
- Lærlingeplasser
- Deltidsstillinger

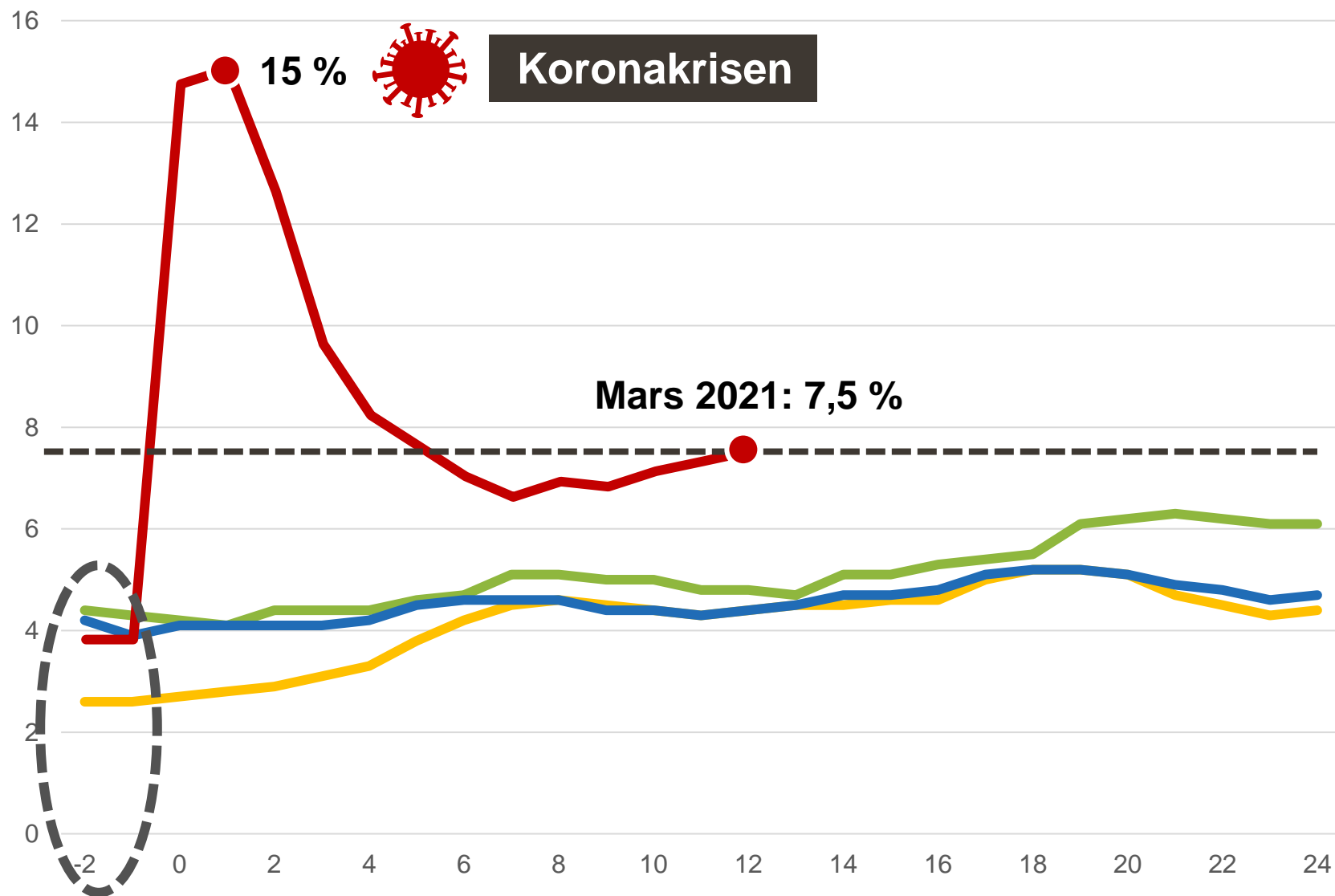
Det er kun *tverrsektorielt samarbeid* som kan redusere eller fjerne disse hindringene...

Bilde: Beleiringen av Antiochia, middelaldersk miniatyrmaleri (Wikipedia)

Koronapandemien var helt ulik alle andre kriser...

Andel arbeids-
søkere av
arbeidsstyrken

IT-boblen

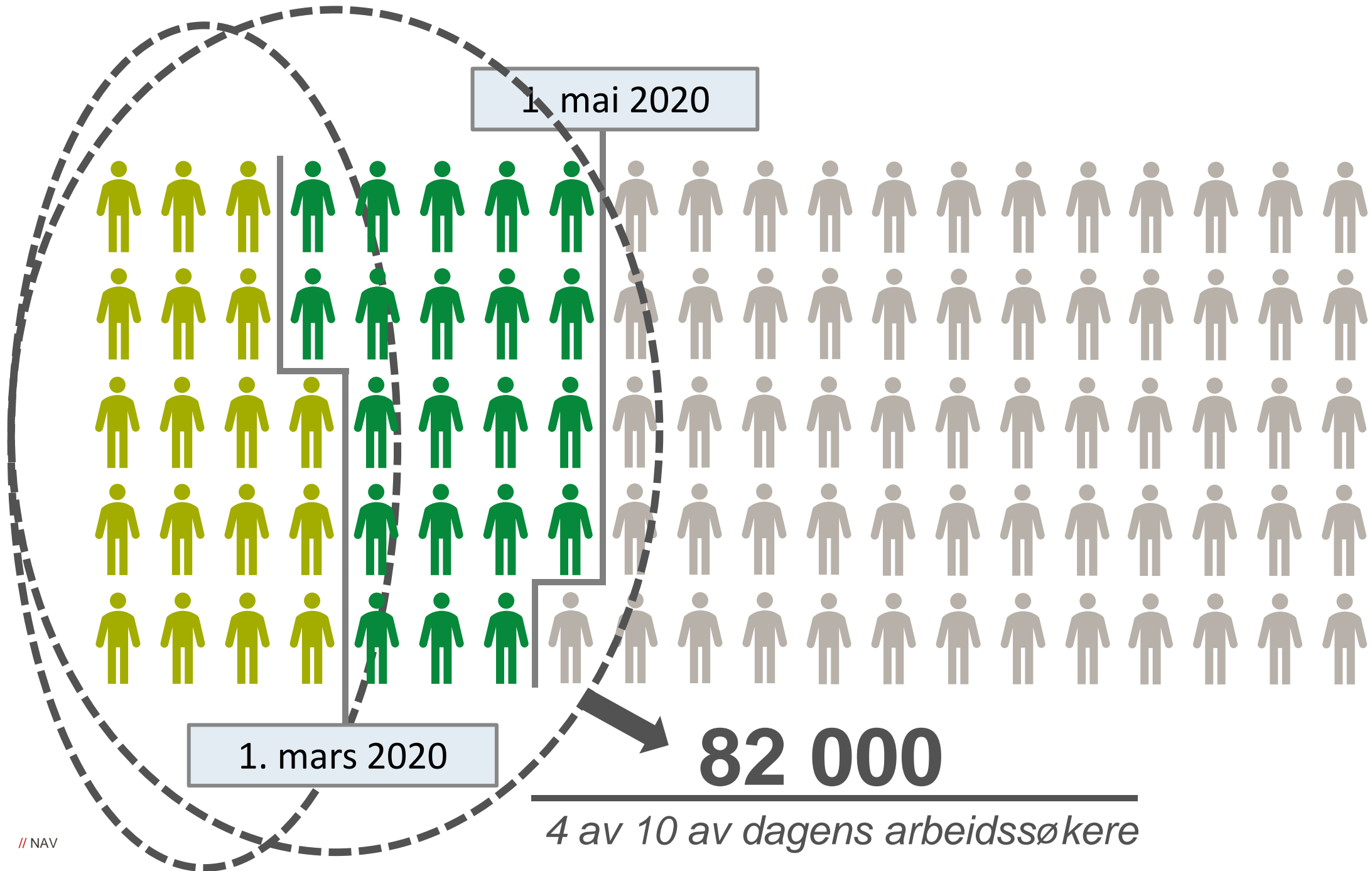

Oljeprisfallet

Finanskrisen

Måneder

1 mai 2020

1. mars 2020

82 000

4 av 10 av dagens arbeidssøkere

 = 1%

Utenforskapet kommer til å øke i tiden fremover som følge av koronakrisen:

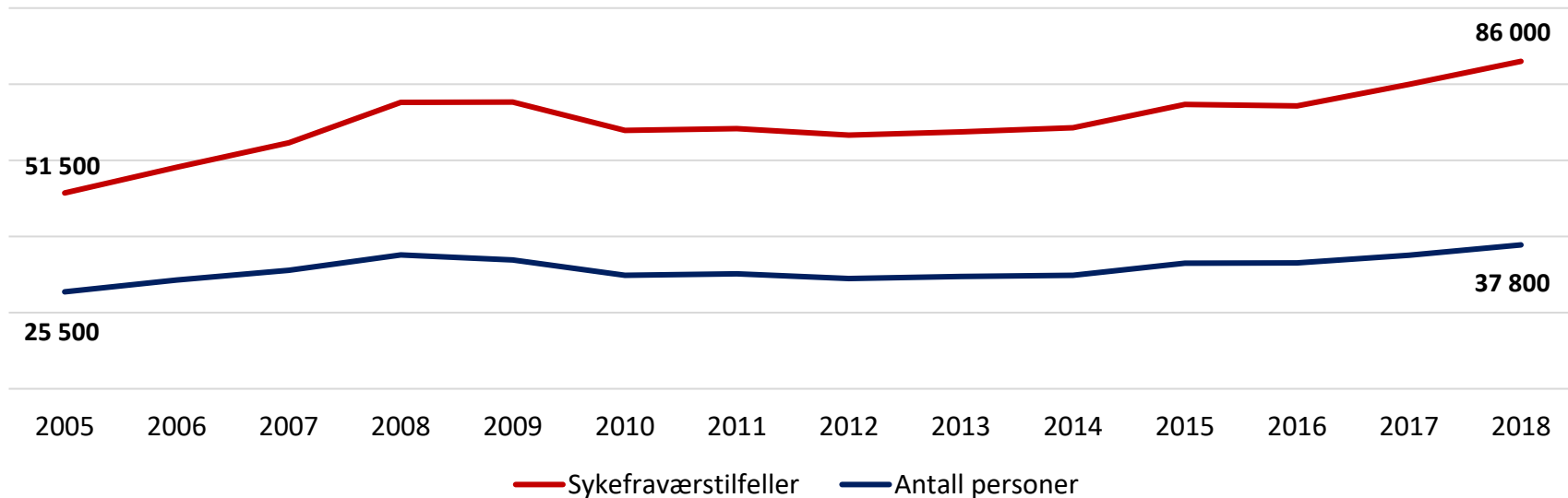
- Mange av de som var arbeidsledige før koronakrisen, **er det fortsatt**. Langtidsledigheten vokser. Her er mange i våre prioriterte grupper:
 - Unge voksne
 - Flyktninger (personer fra utenfor EØS)
 - Personer med nedsatt arbeidsevne
- Disse arbeidssøkerne får nå dessverre **en betydelig lenger vei** til ordinært arbeid.
- I tillegg er det mange nye ledige etter koronakrisen, hvor mange er **unge, nyetablerte** og i mange tilfeller med **lite eller ingen utdanning**. En del av disse vil være personer NAV hjalp ut i arbeidsmarkedet i 2019.

Men det beste er jo å hindre utenforskap før det oppstår...

Mange ungdommer i alderen 18 – 29 år sliter med psykisk helse...

Ungdom (under 30 år) med sykefravær med P-diagnoser

37 800 har sykefravær med diagnose psykiske lidelser

17 500 har AAP med diagnose psykiske lidelser

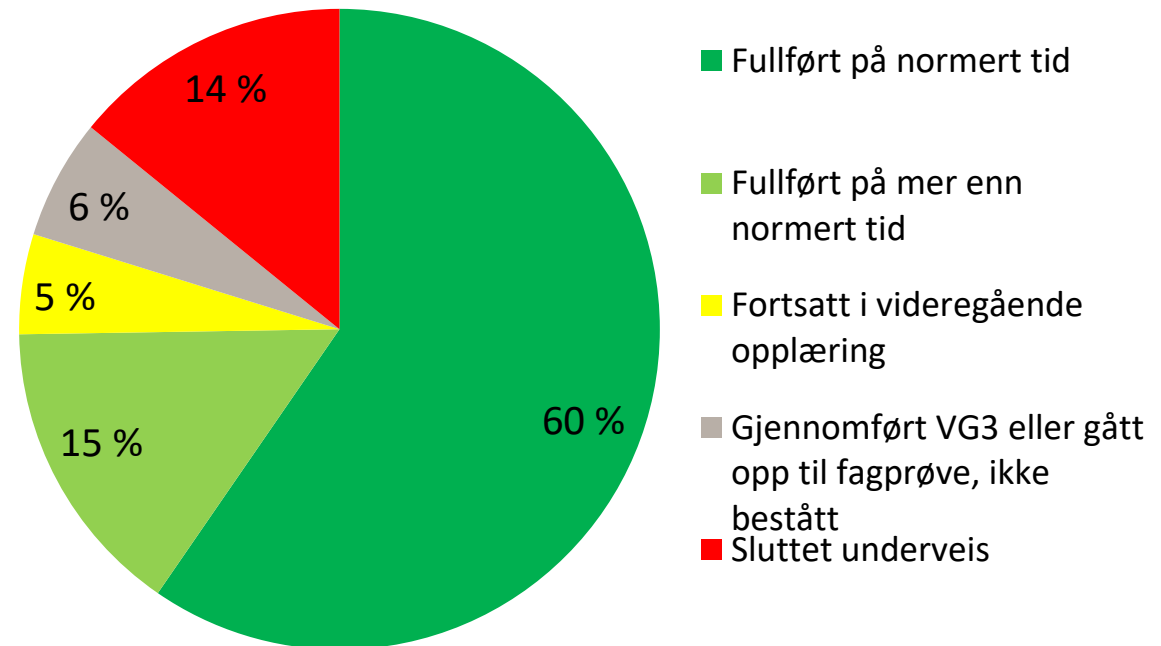
8 300 har uføretrygd med diagnose psykiske lidelser

44 500 har hatt sosialhjelp i 2018, **17 500** i desember

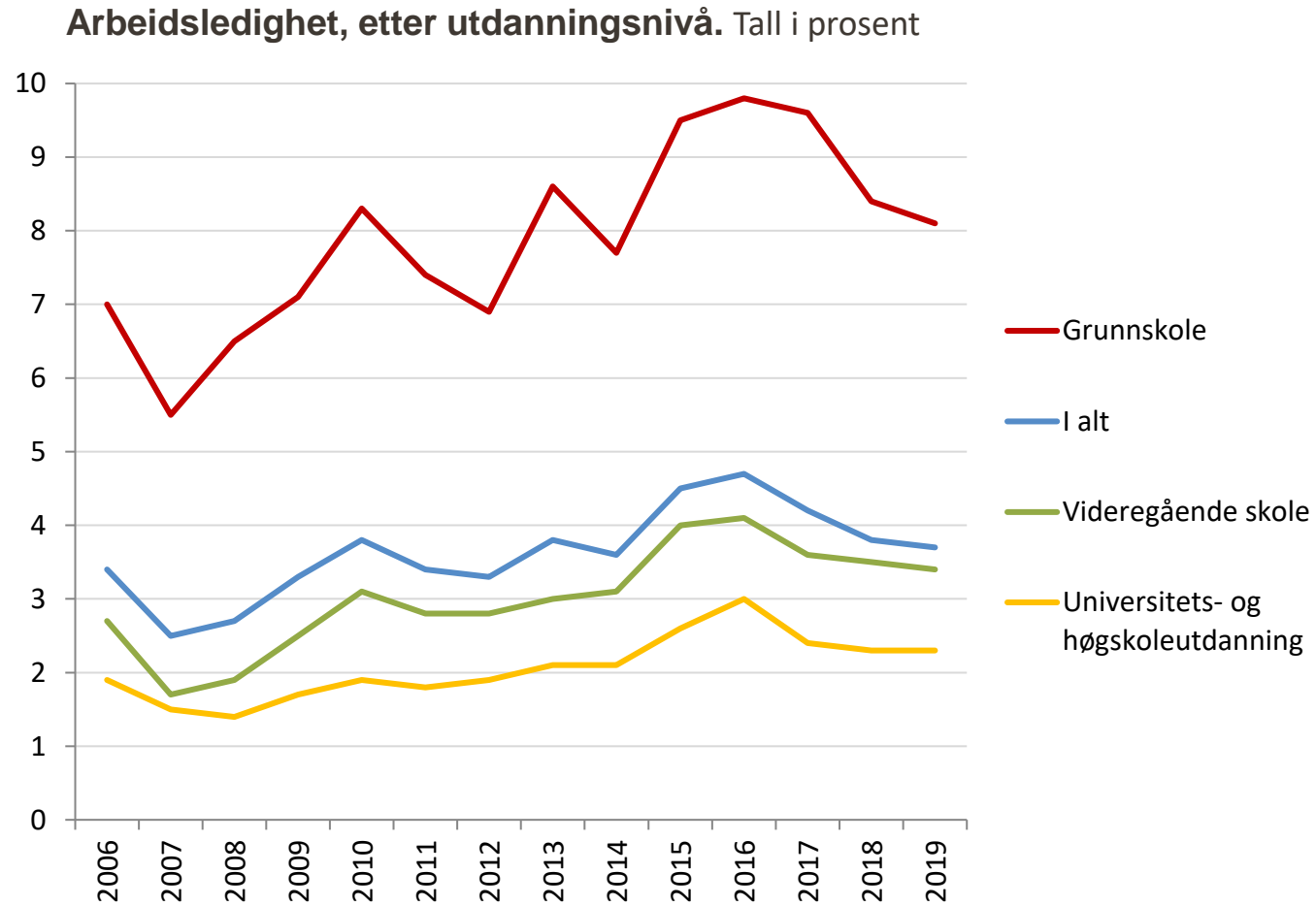
} = **64 000**

Ett stort problem: for få ungdommer som fullfører videregående opplæring

25% av de som starter på videregående opplæring fullfører ikke innen 5 år...

For arbeidsledigheten er nemlig klart høyest blant de som ikke fullfører videregående

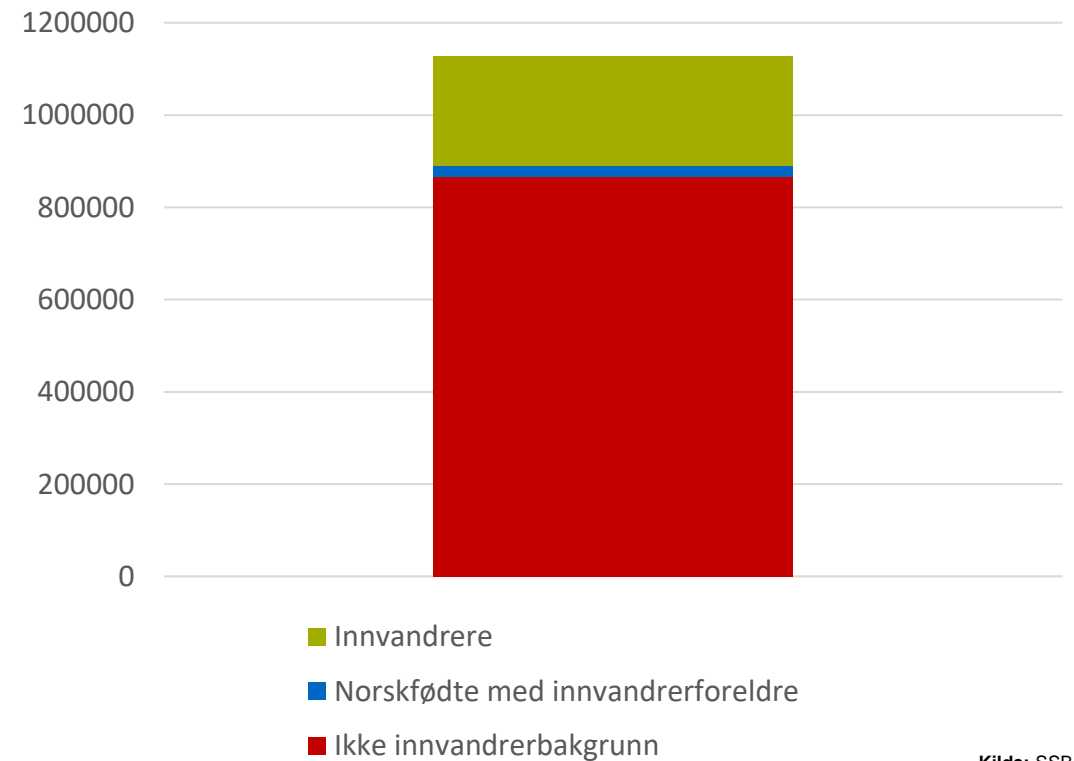
Kilde: SSB

Foto: Pixabay

I befolkningen over 16 år er det 1 126 800 personer uten fullført VGS

- Selv om det er vanligst med manglende VGS blant innvandrere, så utgjør norskfødte de fleste i denne situasjonen.
- Dette er ikke utelukkende en «innvandrerutfordring».

Kilde: SSB

67 300

*Antall arbeidssøkere som ved utgangen av desember 2020 er registrert hos NAV **uten fullført videregående utdanning***

- +** **10 000** arbeidssøkere uten opplysninger på om de har fullført videregående utdanning
- 55 000** arbeidssøkere med kun videregående skole som høyeste fullførte utdanning

Befolkningens arbeidstilknytning har økt fra 1990-tallet til 2000-tallet:

1993-1999: **51%** har stabil arbeidstilknytning

2009-2015: **58%** har stabil arbeidstilknytning

Men det er ett unntak:

«...personer med lav utdannelse har mer ustabil tilknytning til arbeidslivet på 2000-tallet enn 90-tallet...»

Kilde: OsloMet 2020. Jon Ivar Elstad og Kristian Heggebø har studert befolkningens tilknytning til arbeidsmarkedet i to perioder: fra 1993–1999 og fra 2009–2015. De har forsket på aldersgruppen 30–55 år. Studien er basert på Statistisk sentralbyrås registerdata og tar utgangspunkt i årlig arbeidsinntekt, som inkluderer individets lønnsinntekter, netto næringsinntekter, sykepenger og foreldrepenger. Forskerne skiller mellom fem typer tilknytninger til arbeidslivet: stabil, nokså stabil, midtsjikt, svak/løs og ingen. I studien defineres en stabil arbeidstilknytning som å ha en arbeidsinntekt i alle de syv årene på 3,5 G, altså ca. 315.000 kroner, eller over. Svak/løs tilknytning tilsvarer arbeidsinntekt under 3,5 G i minst fire av de syv årene, og 20 prosent inntektsnedgang fra ett år til det neste minst to ganger. Studien viser at åtte prosent hadde en slik situasjon i 2009–2015.

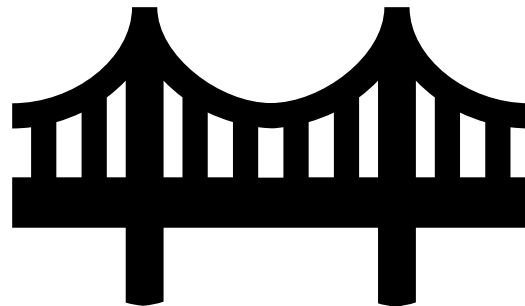
<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/flere-nordmenn-har-trygg-stabil-inntekt>

Paradokset i fremtidens arbejdsmarked

Stor mangel på arbejdskraft
(særlig yrkesfag og helsefag)

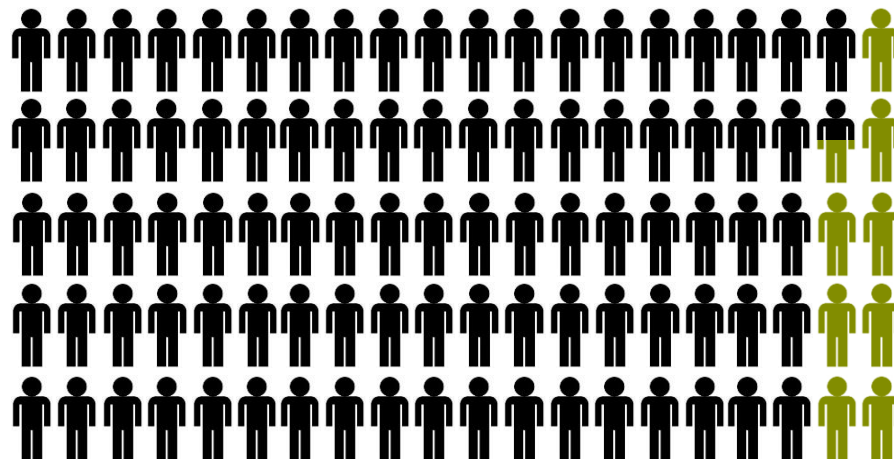
Flere i utenforskap og fattigdom
(til tross for bedre helse)

- **Utdanning** og **kompetanseutvikling** er det eneste som kan bygge bro og hindre denne utviklingen

Og mangel på arbeid er en viktig årsak til fattigdom (vedvarende lavinntekt)

Sannsynligheten for å ha vedvarende lavinntekt i norske husstander:

8,6%

Sannsynligheten for å ha vedvarende lavinntekt hvis ingen i husstanden har arbeid:

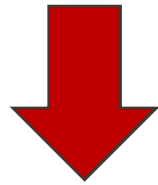

42,3%

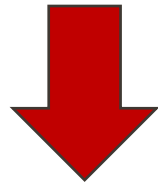
Problemet:

(min mening...)

Psykiske lidelser og manglende gjennomføring av videregående

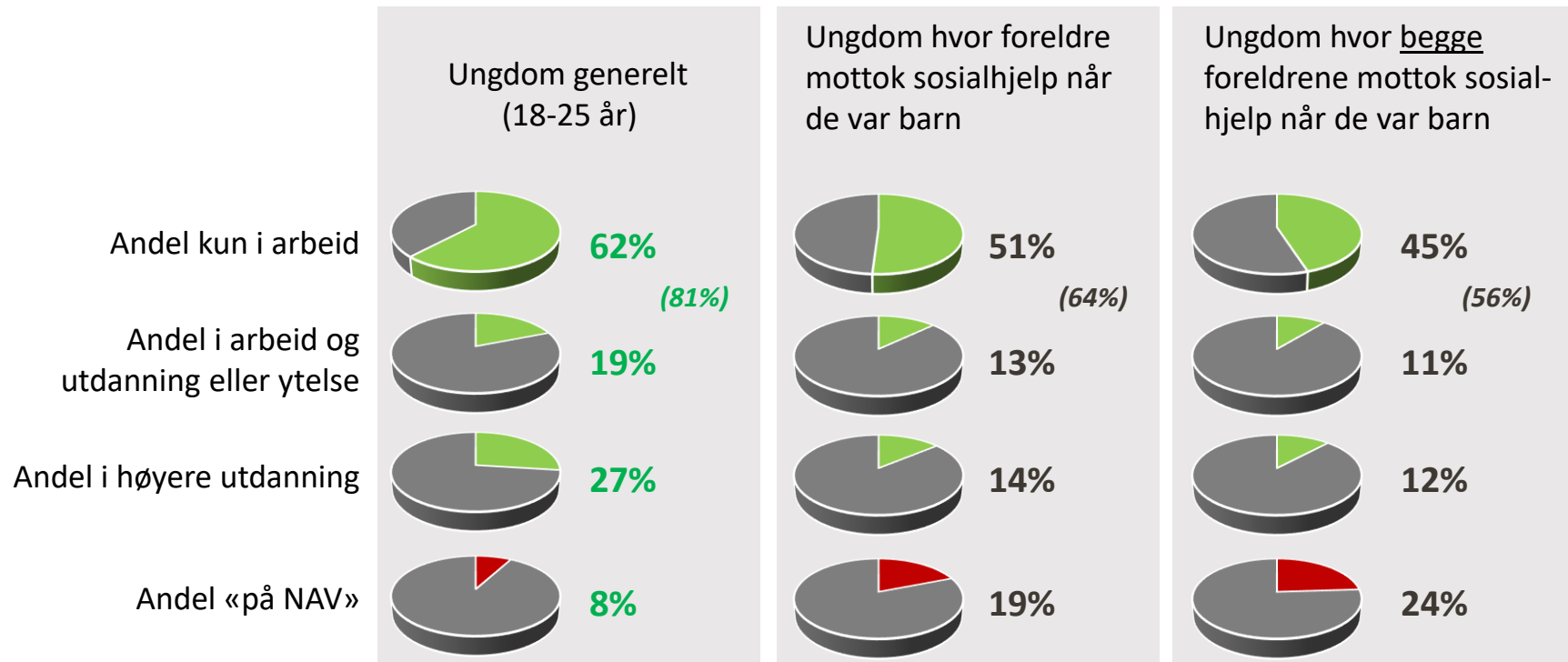

Høy arbeidsledighet og dårlig tilknytning til arbeidslivet

Økt utenforskap og vedvarende lavinntekt (fattigdom)

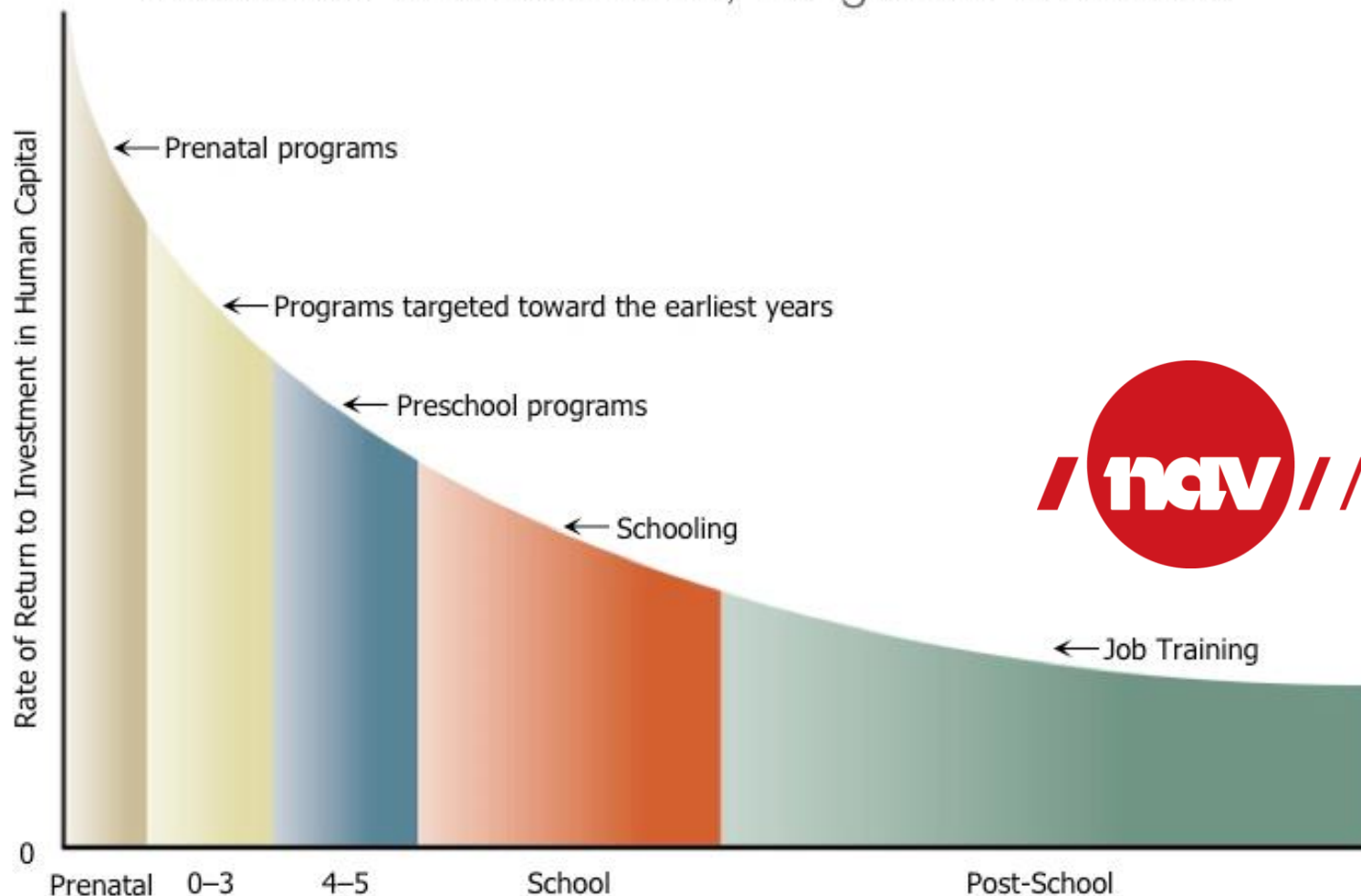
Omgivelsene man vokser opp i har noe å si...

Barn født 1992 – 1999 (hele befolkningen og barn av sosialhjelpsmottakere i 2010) og barnas status i 2017. Barna var 11 – 17 år i 2010, og 18 – 25 år i 2017. Samme person kan være i flere kategorier. Kilde: NAV

Når lønner det seg å sette inn innsats for å motvirke utenforskap senere i livet?

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

